

Efektywna współpraca z biblioteką pedagogiczną – przykład dobrej praktyki

Kształcenie i doskonalenie nauczycieli ma decydujące znaczenie w osiągnięciu przez uczniów sukcesów edukacyjnych, jest także kluczem do rozwoju szkół i podnoszenia jakości kształcenia. Obecnie – na skutek rozpowszechniania się technologii informacyjnych oraz procesów globalizacyjnych – palącym problemem stało się utrzymanie wysokiego poziomu profesjonalizmu przez nauczycieli różnego typu szkół, nie tylko przez kilka lat po skończeniu przez nich studiów (Furmanek, 2012, s. 17). Bardzo ważne jest, aby szkoły i placówki ewoluowały w kierunku organizacji uczących się. Poddając stałej obserwacji swoją pracę i doskonaląc ją, mogą stać się wzorem nieustannego rozwoju w zmieniającej się rzeczywistości współczesnego świata.

Organizacja ucząca się to organizacja adaptująca się do zmiennych warunków oraz zapewniająca stałe doskonalenie się uczestników, czyli nabywanie przez nich nowych umiejętności, możliwości, wzorców działania. Istotnym elementem uczenia się jest tutaj uzyskiwanie informacji na temat popełnianych błędów, a także wskazówek, w jaki sposób należy je skorygować. W organizacji uczącej się ludzie wciąż poszukują nowych możliwości osiągnięcia pożądanych efektów, tworzą nowe wzorce niestereotypowego myślenia, rozwijają się w pracy zespołowej, stale się uczą. Organizacja ucząca się jest biegła w tworzeniu, pozyskiwaniu i przekazywaniu wiedzy oraz w modyfikowaniu swoich zachowań w reakcji na nowe doświadczenia (Kazimierska, Lachowicz, Piotrowska, 2013, s. 2).

Nowoczesny system wspomagania rozwoju oświaty w Polsce powinien być nakierowany na pracę ze szkołą, wspierać ją w wykonywaniu zadań określanych przez państwo, jak również wspomagać w rozwiązywaniu indywidualnych problemów. Dyrektorzy szkół i nauczyciele potrzebują wspar-

cia dla swoich działań ze strony różnorodnych placówek funkcjonujących w systemie edukacji. Jedną z takich instytucji są biblioteki pedagogiczne. Jednym z ich głównych zadań jest gromadzenie literatury i materiałów informacyjnych, stanowiących wsparcie szkół i placówek oświatowych w realizacji ich zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (MEN 2013).

Naprzeciw tym wymaganiom wychodzi także realizowany od 2010 r. przez Ośrodek Rozwoju Edukacji projekt „System doskonalenia nauczycieli oparty na ogólnodostępnym kompleksowym wspomaganiu szkół” (Priorytet III Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, Działania 3.5 „Kompleksowe wspomaganie rozwoju szkół”). Celem realizacji projektu jest pilotaż nowe-

Przykładowy zestaw książek

go modelu systemu doskonalenia nauczycieli i zewnętrznego wspomagania pracy szkoły. Do najważniejszych założeń zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli i wspomagania szkół należą:

- prowadzenie doskonalenia nauczycieli zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami szkoły, obejmujące działaniami cały proces (od diagnozy potrzeb, poprzez realizację zaplanowanych form doskonalenia, aż po pomoc we wdrażaniu zmian do szkolnej praktyki i przygotowanie sprawozdania z podjętych działań);
- pomoc w wykorzystaniu w praktyce szkolnej wiedzy i umiejętności nabytych przez nauczycieli w procesie doskonalenia zawodowego;
- lepsze wykorzystanie potencjału różnych placówek systemu oświaty (Elsner, Bednarek, 2012, s. 4).

Od stycznia 2013 r. ponad 400 szkół i przedszkoli z dziewięciu powiatów zostało objętych kompleksowym wspomaganiem. Od września 2013 r. w działaniach pilotażowych bierze udział blisko 5 tys. placówek ze 120 powiatów z całej Polski. W tej grupie znajduje się powiat staszowski, który realizuje projekt „Bezpośrednie wspomaganie rozwoju szkół i przedszkoli poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie staszowskim”, obejmujący swoim działaniem 34 placówki ze wszystkich szczebli edukacyjnych.

W trakcie realizacji Rocznego Planu Wspomagania zadaniem szkolnego organizatora rozwoju edukacji (SORE) jest aktywne wspieranie dyrektora i nauczycieli w procesie wprowadzania zmiany. Realizacja tego zadania może przyjmować różne formy, które umożliwiają poprawę jakości pracy szkoły. Jednym z ważnych działań w trakcie realizacji projektu jest efektywne wykorzystywanie lokalnych zasobów edukacyjnych: potencjału ekspertów,

instytucji znajdujących się w otoczeniu szkół. My zainicjowaliśmy współpracę z Biblioteką Pedagogiczną w Staszowie, co jest wartością dodaną naszego projektu. Współdziałanie SORE z biblioteką rozpoczęło się w pierwszych miesiącach realizacji projektu i stanowi odpowiedź na wymienione powyżej działania.

Jak do tego doszło? Niewątpliwie szkolny organizator podczas realizacji *Rocznych planów wspomagania* aktywnie wspiera dyrektora i zespoły nauczycielskie w procesie wprowadzania zmiany. Wprowadzenie innowacji w placówkach oświatowych u niektórych budzi entuzjazm, u innych – sprzeciw. Pewna grupa postrzega zmianę jako pożądaną, celową i korzystną, inna jako zbędną, trudną, a nawet szkodliwą. Zawsze są zwolennicy reorganizacji i jej krytycy. Krytykom warto zadawać pytanie: co by się działo w dłuższej perspektywie, gdyby nie dokonywać zmian? Czy taki stan jest pożądaný? Zmiana, choć zawsze związana z ryzykiem, pozwala osiągać to, czego pragniemy i do czego dążymy, zapewnia postęp. Jednak tak różnorodne postrzeganie zmiany powoduje, że jej uczestnicy muszą mieć czas i możliwości zapoznania się z nowymi zagadnieniami, dlatego ważne było zapewnienie dostępu do nowoczesnych zasobów edukacyjnych zgromadzonych w bibliotece pedagogicznej.

SORE, pełniąc rolę moderatora (coacha), reaguje na pojawiające się potrzeby nauczycieli. Zainicjowanie współpracy było możliwe po rozmowie z Andrzejem Poniewierskim – menadżerem projektu. Wizyta w bibliotece i rozmowa z kierownikiem – Moniką Stemplewską – zaowocowały rozpoczęciem współpracy.

Wymienione powyżej najważniejsze założenia zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli i wspo-

Pomoc dla nauczyciela – korzyści dla dziecka

Rola współpracy naszych placówek – Przedszkola Publicznego w Połańcu i Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach Filia w Staszowie – mająca na celu doskonalenie nauczycieli polegała na wypożyczaniu materiałów bibliotecznych. Literatura o tematyce psychologicznej, pedagogicznej i wychowawczej okazała się bardzo przydatna w samokształceniu nauczycieli. Dużym powodzeniem cieszyły się pozycje będące pomocą w organizacji zajęć, zawierające propozycje nowych zabaw ruchowych czy technik plastycznych, a także książki wspomagające proces dydaktyczno-wychowawczy, wszelkie artykuły, poradniki podające propozycje radzenia sobie w sytuacjach problemowych – zarówno w grupie, jak i podczas rozmów z rodzicami.

Naszym zdaniem forma kontaktu z nauczycielem zaproponowana przez bibliotekę jest bardzo potrzebna, a zainteresowanie nauczycieli świadczy o tym, że chcą i potrafią zaangażować się we wspólne przedsięwzięcie. Ta współpraca przyniosła korzyści nie tylko dla nauczycieli czy biblioteki, lecz także dla samych dzieci.

Opracowały:

Beata Mika i Natalia Nalepa
Przedszkole Publiczne w Połańcu

magania pracy placówek są spójne z nowymi obowiązkami nałożonymi na biblioteki pedagogiczne w związku z wejściem w życie *Rozporządzenia MEN z dnia 28 lutego 2013 roku w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych* (Dz.U. 2013, poz. 369). Biblioteka Pedagogiczna w Staszowie, realizując te zadania, podjęła działania mające na celu poprawę jakości pracy szkół, a tym samym włączyła się w realizację wdrażanego projektu. Nasze oczekiwania oraz zakres działań biblioteki stały się działaniem wie-

loaspektowym. Istotne okazało się precyzyjne omówienie oczekiwań nauczycieli – w naszym przypadku było to przedstawienie zagadnień wypracowanych przez Zespoły Zadaniowe podczas diagnozy pogłębionej. W ten sposób zostały określone potrzeby nauczycieli – uczestników projektu, które zapewne ułatwiły przygotowanie materiałów przez nauczycieli bibliotekarzy.

Biblioteka Pedagogiczna w Staszowie gromadzi bogaty księgozbiór; znajdziemy tu przede wszystkim pozycje z zakresu nauk pedagogicznych i społecznych, duży zbiór materiałów metodycznych, programów nauczania, fachowych czasopism o tematyce pedagogicznej i psychologicznej czy literaturę piękną. W zbiorach audiowizualnych znajdują się m.in. zbiory filmów edukacyjnych, programów i gier komputerowych, zgromadzone pod hasłem „Nauczyciel i uczeń po lekcjach w nowoczesnej medialnej bibliotece pedagogicznej”. W bibliotece funkcjonuje również Internetowe Centrum Informacji Medialnej.

Obszary, które zostały określone w szkołach i przedszkolach, okazały się podstawą do precyzyjnego przygotowania zestawów książek nazwanych *Książka bliżej nauczyciela*. Zestawienia zawierające od 34 do 60 książek SORE dostarczyli do szkół. Nauczyciele z ogromnym zainteresowaniem zapoznawali się z przedstawioną literaturą i wypożyczali te książki, które ukierunkują ich rozwój osobisty oraz zawodowy. Obszary wskazane w naszych placówkach to: „Jak pomóc uczniowi osiągnąć sukces edukacyjny”, „Postawy uczniowskie – jak je kształtować”, „Wspieranie pracy wychowawców klas”, „Praca z uczniem o specjalnych potrzebach edukacyjnych”, „Szkoła promuje wartość edukacji”, „Efektywna organizacja pracy zespołów nauczycielskich”.

Książka bliżej nauczyciela, czyli jak skutecznie pomagać szkołom

Misją biblioteki jest aktywne wspieranie rozwoju i działalności środowiska oświatowego poprzez zapewnienie przede wszystkim współpracy z placówkami oświaty w zakresie przeprowadzania zajęć i spotkań edukacyjnych oraz dostępu do zbiorów pedagogiczno-psychologicznych oraz fachowej informacji bibliograficznej.

Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka w Kielcach Filia w Staszowie zawsze towarzyszy nauczycielom w przemianach oświatowych. Staramy się, żeby na każdym etapie przemian pedagogicy mieli szeroki dostęp do najnowszej literatury pedagogicznej, czasopism pedagogicznych bądź zbiorów multimedialnych. Kładziemy ogromny nacisk na jakość zbiorów, ich aktualność i przydatność w pracy nauczyciela.

Jesteśmy otwarci na działania innowacyjne. Dlatego z entuzjazmem przystąpiliśmy do współpracy ze Szkolnymi Organizatorami Rozwoju Edukacji w powiecie staszowskim.

Żyjemy w czasach, w których coraz bardziej liczy się wspólnota celów oraz współdziałanie. Wspólnie uznaliśmy konieczność współdziałania na rzecz aktywnego wspierania dyrektorów i zespołów nauczycielskich w procesie wprowadzania zmian oraz popularyzowania szeroko rozumianej problematyki oświatowej. Efektem tego było podpisanie w maju bieżącego roku *Porozumienia o współpracy*.

Szkolni Organizatorzy Rozwoju Edukacji przedstawiają wyłonione w placówkach obszary wsparcia, co pozwala nam dokładniej zaplanować działania. Siłą napędową do działania jest dla nas ogromne

wsparcie Dyrekcji Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach – Pani Urszuli Salwy – oraz duże zaangażowanie Szkolnych Organizatorów – szczególnie Pań Wioletty Hatak i Pauliny Mielnik.

Przygotowujemy pakiety książek, które nazwaliśmy *Książka bliżej nauczyciela*, i *zestawienia bibliograficzne* dla poszczególnych szkół. Przygotowane pakiety Szkolni Organizatorzy Rozwoju Edukacji przekazują nauczycielom. Wspieramy również dyrektorów szkół. Na uwagę zasługuje konferencja dla dyrektorów zorganizowana we wrześniu 2013 r. przez placówki wspomagające szkoły, czyli Pedagogiczną Bibliotekę Wojewódzką w Kielcach Filia w Staszowie oraz Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Kielcach na temat zmian w nadzorze pedagogicznym.

Uważam, że w organizacji uczącej się ludzie wciąż poszukują nowych informacji potrzebnych do modyfikowania swojej pracy zawodowej i zespołowej, dlatego działania biblioteki pedagogicznej w procesie wspomagania mają ogromne i uzasadnione znaczenie.

Informacja zwrotna, którą otrzymujemy od Szkolnych Organizatorów Rozwoju Edukacji i nauczycieli, utwierdza nas w przekonaniu, że to, co robimy, przynosi zaplanowany efekt, a zadowolenie grona oświatowego z naszej pracy to dla bibliotekarzy nieoceniona wartość.

Opracowała:

Monika Stemplewska

kierownik Pedagogicznej Biblioteki
Wojewódzkiej w Kielcach Filia
w Staszowie

Należy nadmienić, że szkolni organizatorzy przygotowali „listy wypożyczeń” – każdy nauczyciel osobiście wpisywał tytuł książki, sygnaturę oraz składał podpis. Książki są wypożyczane na miesiąc. Jeżeli nauczyciel jest szcze-

gólnie zainteresowany daną pozycją, może odwiedzić bibliotekę pedagogiczną i wypożyczyć książkę na swoją kartę biblioteczną. Biblioteka oferuje również zestawy bibliograficzne do wykorzystania na lekcjach wychowaw-

czych oraz podczas spotkań z rodzicami. Ponadto w ofercie znajdują się: wykazy nowości dla nauczycieli, propozycje lekcji bibliotecznych z edukacji czytelniczej i medialnej czy zajęć edukacyjnych dla dzieci. Niezwykle ciekawe są promocje twórczości nauczycieli i uczniów szkół, jak również spotkania samokształceniowe z nauczycielami. Te ostatnie odbywają się w siedzibie biblioteki.

Obecnie trwają rozmowy na temat zorganizowania konferencji dla nauczycieli i dyrektorów. Pierwszy temat, jaki pojawił się po konsultacjach w placówkach, to ewaluacja zewnętrzna i wewnętrzna. Współdziałanie kierownika, pracowników biblioteki, menedżera projektu oraz szkolnych organizatorów w tym zakresie jest niezwykle ważne, ponieważ przygotowanie takiej konferencji wymaga zaangażowania wszystkich stron. Okazuje się, że jeżeli oczekiwania wielu

osób i instytucji są spójne, to można wiele zdziałać. W związku z tym zaplanowano podpisanie porozumienia o współpracy pomiędzy dyrekcją Biblioteki Pedagogicznej w Kielcach a menedżerem projektu na płaszczyźnie wspomagania szkół i przedszkoli, sieci współpracy i samokształcenia oraz doskonalenia nauczycieli.

Biblioteka Pedagogiczna w Staszowie rekomenduje swoje działania, o czym więcej można przeczytać na stronie internetowej [Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Kielcach](#). Szkolni organizatorzy zapoznali nauczycieli z ulotką promocyjną biblioteki, zachęcili również do odnowienia lub założenia osobistej karty bibliotecznej. Świadczy to zatem o obustronnej korzyści z podjętej współpracy: z jednej strony uczestnicy projektu otrzymali profesjonalnie przygotowaną informację, a z drugiej – biblioteka miała okazję do promowania swojej oferty.

Czy tak się stało, opowiada pracownik biblioteki.

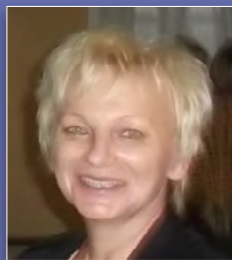
Efektywna współpraca z biblioteką wzmocni rezultaty szkoleń prowadzonych przez ekspertów i umożliwi osiągnięcie znaczącej poprawy jakości pracy placówek – niezależnie od tego, jak wysoki poziom został już przez nie osiągnięty.

Uważamy, że zaproponowaliśmy nauczycielom i dyrektorom wspomaganym szkół i przedszkoli działania, które są koherentne z ich samorozwojem. Koncentrując się na nowoczesnych rozwiązaniach, innowacyjnych technikach i narzędziach, nauczyciele zwiększą potencjał uczniów. Wiedza poszczególnych członków zespołów nauczycielskich – w oparciu o efekt synergii – sumuje się, szczególnie jeżeli chodzi o ich zdolności, umiejętności i możliwość praktycznego zastosowania wiedzy.

Bibliografia

Elsner D., Bednarek K., (2012), *Pomoc doradców metodycznych i konsultantów placówek doskonalenia nauczycieli w opinii jej beneficjentów. Raport końcowy z badań*, [w:] Czerwonka D. (red.), *Nowe formy wspomagania szkół z. 1*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, s. 4. | Furmanek W., (2012), *Szkoła jutra nie może być taka, jak szkoła dziś*, „Nowe Horyzonty Edukacji”, nr 2, s. 17. | Kazimierska I., Lachowicz I., Piotrowska L., (2013), *Idea organizacji uczącej się. Kluczowe założenia*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji. | Maksymowska E., (2012), *O czym warto pamiętać, wprowadzając zmianę w zarządzanej placówce*, [w:] Czerwonka D. (red.), *Nowe formy wspomagania szkół z. 2*, Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji, s. 18. | Minister Edukacji Narodowej, (2013), *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych* (Dz.U. 2013, poz. 369).

Wioletta Hatak

Nauczyciel biologii, przyrody oraz historii z wieloletnim stażem pracy z dziećmi w szkole podstawowej. Pedagog i wychowawca dbający o potrzeby uczniów. Efektywnie pracowała z dziećmi zdolnymi, mającymi trudności w nauce, słabowidzącymi. Projektowała i organizowała imprezy środowiskowe o tematyce ekologicznej, zdrowotnej, historycznej. Stworzyła i aktywnie prowadziła jeden z pierwszych Szkolnych Klubów Europejskich.

Obecnie pełni funkcję szkolnego organizatora rozwoju edukacji w projekcie „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół i przedszkoli poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie staszowskim”.

Paulina Mielnik

Absolwentka Uniwersytetu Jagiellońskiego na kierunku historia (specjalność pedagogiczna i archiwistyczna).

Obecnie pełni funkcję szkolnego organizatora rozwoju edukacji w projekcie „Bezpośrednie wsparcie rozwoju szkół i przedszkoli poprzez wdrożenie zmodernizowanego systemu doskonalenia nauczycieli w powiecie staszowskim”.

Jej zainteresowania badawcze oscylują wokół tematyki archeologii prawnej, ceremoniału królewskiego, insygniów władzy, jak również heraldyki.